

Fremsendt den 15. oktober 2021 pr. e-mail til adp@skm.dk med kopi til lovgivningoekonomi@skm.dk

Gramex' høringsvar vedr. udkast til lovforslag om ændring af momsloven m.fl., j.nr. 2021-2113

Skatteministeriet har den 17. september 2021 sendt forslag til lov om ændring af momsloven og forskellige andre love i høring hos Gramex.

Gramex takker for muligheden for at afgive bemærkninger til lovforslaget.

Gramex' høringsvar vil fokusere på begrænsningen af momsfrigtagelsen for kunstnerisk virksomhed, jf. lovforslagets § 1, nr. 4 i relation til anvendelsen af udgivne lydoptagelser i radio- og fjernsynsudsendelser og ved anden offentlig fremførelse:

I § 13, stk. 1, nr. 7 indsættes som 2. pkt.: "Fritagelsen omfatter dog ikke overdragelse af patenter, varemærker og lignende rettigheder, samt meddelelse af licenser vedrørende disse rettigheder."

Gramex' høringsvar er disponeret således:

- Overordnet konklusion og anbefaling
- Kort om Gramex og kollektiv forvaltning
- Er rettighedshaverne i relation til rettighedsbetalingen fra Gramex, jf. ophavsretslovens § 68, en afgiftspligtig person?
- De administrative og økonomiske konsekvenser for Gramex, staten og rettighedshaverne
- De administrative og økonomiske konsekvenser for brugerne af udgivet musik
- Ikrafttræden
- Afsluttende bemærkninger

Overordnet konklusion og anbefaling

Gramex **i)** opkræver vederlag hos musikbrugere for brug af udgivne lydoptagelser, og **ii)** udbetaler vederlag til rettighedshaverne (de udøvende kunstnere og pladeselskaberne) for brugen af udgivne lydoptagelser, jf. ophavsretslovens § 68. Det er relevant at overveje om begge disse transaktioner vil være en momspligtig transaktion og konsekvenserne heraf.

Ad **i)** Lovforslaget vil for det første betyde, at de vederlag, som Gramex i dag opkræver hos musikbrugerne (kommercielle såvel som ikke-kommercielle broadcastere, restauranter, detailhandlen, behandlere, fitnesscentre med videre), vil blive pålagt moms. For de ikke-momsregistrerede kunder vil det betyde, at vederlaget til Gramex vil blive 25 % dyrere for musikbrugeren i de tilfælde, hvor musikbrugeren ikke kan overvælte udgiften til moms til forbrugeren/slutbrugeren, mens det for de momsregistrerede kan betyde, at udgiften i et vist omfang overvæltes på forbrugeren med risiko for mindre efterspørgsel efter rettighedsbelagt indhold.

Ad **ii)** Lovforslaget forholder sig ikke eksplicit til, hvorvidt vederlagsbetalingen fra Gramex til rettighedshaverne for brug af udgivne lydoptagelser, jf. tvangslicensen i ophavsretslovens § 68, skal pålægges moms eller ej. Det er Gramex' vurdering, at vederlagsbetalingen mellem Gramex og den enkelte

rettighedshaver ikke skal pålægges moms, og det er afgørende for Gramex, at der bringes klarhed herom i lovbemærkningerne.

Lovforslaget vil, såfremt det vedtages, med ét slag og en enkelt sætning ændre en praksis, som har eksisteret i mere end halvtreds år i Danmark. Det vil ændre grundlæggende økonomiske strukturer og forudsætninger, administrative processer hos både rettighedshavere, forvaltningsorganisationer, hos Skattestyrelsen og hos brugerne af udgivet musik. Lovforslaget forholder sig ikke til, hvordan de kollektive forvaltningsorganisationer og rettighedshavere i praksis skal sikre, at der pålægges og indberettes korrekt moms.

Endelig medfører lovforslaget en række konsekvenser (administrative såvel som økonomiske), som ikke i tilstrækkelig grad er belyst i lovbemærkningerne, eller som er disproportionale i forhold til det provenu, som staten forventer at få, herunder i forhold til ikke-kommerciel radio, øvrige momsfritagne brancher og den danske rettighedsmodel. Gramex opfordrer til, at der bliver foretaget en dybdegående 360 graders analyse af lovforslagets indvirkning på efterspørgslen af rettigheder, herunder udgivet musik, og dermed hvilke afledte økonomiske konsekvenser lovforslaget må forventes at få for bl.a. udøvende kunstnere og pladeselskabernes rettighedsindtægter mv.

Gramex opfordrer endvidere Skatteministeriet til følgende:

- At det præciseres i lovbemærkningerne, at rettighedsbetalingen fra Gramex til rettighedshaverne, jf. ophavsretslovens § 68, ikke er en afgiftspligtig transaktion, jf. momslovens § 4, som skal pålægges moms
- At der nedsættes en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Skattestyrelsen og et bredt udsnit af repræsentanter for henholdsvis distributører, forvaltningsorganisationer, rettighedshavere og brugere af musik (Gramex stiller sig gerne til rådighed for dette arbejde), som kan komme med forslag til, hvordan EU-direktivet kan implementeres og blive administreret i dansk ret, herunder:
  - Indhentelse af erfaring fra andre lande om, hvordan disse lande håndterer momspligt og momsafregning, og hvordan man evt. kan sammensætte en højere omsætningsgrænse for registreringspligt med en lavere momssats. Den normale registreringsgrænse på kr. 50.000 er fraveget i forhold til kunstneres førstegangssalg af kunstværker (kr. 300.000) og en lignende model kunne overvejes.
  - Mulighed for, at forvaltningsselskaberne afregner den moms, som rettighedsbetalingen fra Gramex til rettighedshaverne måtte blive pålagt, til Skattestyrelsen med henblik på at sikre korrekt og rettidig afregning af moms
  - Tillempede regler for brug af afregningsbilag for kollektive forvaltningsorganisationer
  - Indførelsen af et register, hvor det er muligt for de kollektive forvaltningsorganisationer at kontrollere om en rettighedshaver (cpr.nr.) er momsregistreret eller ej
  - Indberetning af moms årligt uanset størrelsen af de afgiftspligtige leverancer
  - At arvinger fritages for momspligt. Arvingerne har ikke selv udført den kreative indsats, som ligger til grund for vederlagskravet, som er gået i arv; der er ikke udført økonomisk aktivitet i momslovens forstand
  - Præcisering og uddybning af Gramex' ansvar og pligter ved udbetaling af vederlag til rettighedshaverne og pålæggelse af moms, således at det vil være klart og administrativt enkelt at tilrettelægge en procedure for pålæggelse af moms ved udbetaling af vederlag i overensstemmelse med momsloven

- At der indsættes en bemyndigelse i loven, således at det er skatteministeren, der fastsætter ikrafttrædelsesdatoen for lovforslagets § 1, stk. 4, dog tidligst den 1. januar 2023. Herved bliver der tid til at gennemføre ovennævnte initiativer.

Der er efter Gramex' opfattelse tid til at få foretaget ovennævnte analyser og undersøgelser; EU-kommissionen har ikke anmodet Danmark om at ændre den danske momslovgivning, og den danske praksis har ikke et grænseoverskridende element, som i betydelig grad påvirker konkurrencen EU-landene i mellem.

Kort om Gramex og kollektiv forvaltning

Gramex blev stiftet i 1963 og forvalter retten til vederlag for den offentlige fremførelse af udgivne lydindspilninger på vegne af udøvende kunstnere og musikproducenter (musikselskaber), jf. tvangslicensen i ophavsretslovens § 68. Tvangslicensen indebærer, at musikbrugerne uden forudgående tilladelse kan anvende beskyttet indspillet musik mod betaling af vederlag til Gramex.

Gramex har med koncessionsgodkendelsen fra Kulturministeriet et legalt monopol til at indhente betaling og forvalte de områder, som er omfattet af ophavsretslovens § 68.

Gramex opkræver vederlag på vegne af danske og udenlandske rettighedshavere hos musikbrugerne for brug af indspillet beskyttet musik. Gramex forestår selv opkrævning af vederlag på en række områder, særligt radio- og tv-området, mens opkrævning for den offentlige fremførelse af den udgivne musik, der foregår fx i butikker, restauranter, barer og fitnesscentre mv., foretages af Koda på vegne af Koda og Gramex.

Gramex har i 2020 registreret 39.503 rettighedshavere (udøvende kunstnere og musikproducenter) som medlemmer af Gramex. Medlemmerne af Gramex fordeler sig med 3.609 medlemmer som musikproducenter og 35.894 som udøvende kunstnere. Derudover er der registreret 74.963 medlemmer af udenlandske organisationer, som Gramex har indgået repræsentationsaftaler med.¹

Kollektiv forvaltning i henhold til en tvangslicens adskiller sig på en række centrale punkter fra kollektiv forvaltning i henhold til en aftalelicens og individuelle aftaler. Ophavsretslovens § 68 er en særlig indskrænkning i de udøvende kunstneres og pladeproducenternes enerettigheder, jf. ophavsretslovens §§ 65 og 66. Der er tale om en tvangslicens, hvor der ikke sker en overdragelse af rettigheder fra den enkelte rettighedshaver til Gramex.

Rettighedshavernes økonomi kan beskrives som en "kludetæppe-økonomi", der består af en række forskellige indkomstkilder. En typisk rettighedshaver, som har medvirket på indspilningen af et musiknummer, vil modtage vederlag fra Gramex, og i mange tilfælde også fra Koda og Copydan-organisationerne samt royalties i henhold til overenskomster og individuelle aftaler. Dertil kommer, at vedkommende også vil modtage løn/honorar for sin arbejdsindsats, når vedkommende medvirker på indspilningen som artist eller musiker, og når vedkommende spiller koncerter mv. Disse kilder er i dag for langt de flestes vedkommende indkomstskattepligtig, men de vil blive pålagt moms, hvis lovforslaget vedtages (undtagen løn, honorar).

Ophavsrettigheder kan gå i arv. Det betyder for Gramex' vedkommende, at retten til at modtage vederlag fra Gramex kan gå i arv, og det vil således være arvingerne, som indtræder i vederlagsretten, og vil modtage

---

¹ Gennemsigthedsrapport for året 2020 (kan tilgås via dette link: https://gramex.dk/wp-content/uploads/2021/04/GF21_Gennemsigthedsrapport-2020.pdf)

vederlag fra Gramex. For manges vedkommende kan det være den afdøde rettighedshavers ægtefælle eller barn/børn, som for de flestes vedkommende ikke selv driver kunstnerisk virksomhed eller anden momspligtig virksomhed, men som vil blive pålagt en momspligt, hvis lovforslaget bliver vedtaget. Det bør præciseres i lovbemærkningerne, at arvinger, som ikke udfører økonomisk aktivitet i momslovens forstand, ikke skal have pålagt moms på ophavsretlige vederlagskrav, som er gået i arv til dem.

Er rettighedshaverne i relation til vederlag, jf. ophavsretslovens § 68, en afgiftspligtig person?

Ordlyden af lovforslaget er *"Fritagelsen omfatter dog ikke overdragelse af patenter, varemærker og lignende rettigheder, samt meddelelse af licenser vedrørende disse rettigheder."*

Spørgsmålet er, om udbetalingen af rettighedspenge fra Gramex til den enkelte rettighedshaver omfattes af første led *"overdragelse af [...] lignende rettigheder"* eller af andet led *"... meddelelse af licenser vedrørende disse rettigheder"* eller slet ikke omfattes af lovforslaget om begrænsningen af momsfrigørelsen, og derfor fortsat vil være momsfrigørelset, hvis lovforslaget vedtages.

De særlige forhold, som gør sig gældende for Gramex, bliver ikke eksplicit berørt i høringsudkastet.

Som nævnt ovenfor er tvangslicensen i ophavsretslovens § 68 en særlig indskrænkning i de udøvende kunstneres og pladeproducenternes enerettigheder, jf. ophavsretslovens §§ 65 og 66. Gramex kan fremhæve følgende forhold, som kendetegner en tvangslicens, og som adskiller en tvangslicens fra kollektiv forvaltning i henhold til en aftalelicens og individuelle aftaler:

- Musikbrugerne kan anvende beskyttet indspillet musik uden forudgående tilladelse til Gramex mod betaling af vederlag, jf. ophavsretslovens § 68
- Rettighedshaverne skal ikke samtykke/meddele licens til brug af beskyttet indspillet musik
- Rettighedshaverne kan ikke modsætte sig (nedlægge forbud mod) musikbrugernes brug af deres udgivelser
- Rettighedshaverne er forhindret i at indgå individuelle aftaler med musikbrugerne
- Gramex opkræver vederlag for brug af beskyttet indspillet musik, uanset om man er medlem af Gramex eller ej, og rettighedshaverne har ret til vederlag uanset om man er medlem af Gramex eller ej
- Gramex fastsætter vederlaget med udgangspunkt i Ophavsretslicensnævnets praksis og med inddragelse af en lang række kriterier, som f.eks. musikbrugerens omsætning, musikprocent (mængden af indspillet musik i forhold til den samlede udsendelsestid) og antallet af faktiske lyttere og seere
- Gramex beregner og fordeler de vederlag, som Gramex modtager fra musikbrugerne, efter en fordelingspolitik vedtaget på generalforsamlingen i Gramex

På grund af disse særlige kendetegn ved en tvangslicens er det Gramex' forståelse af ordlyden af lovforslaget, at udbetalingen af rettighedsvederlag fra Gramex til rettighedshaveren *ikke* skal pålægges moms, da der ikke er tale om en overdragelse eller meddelelse af licens fra rettighedshaveren til Gramex, og dermed ikke tale om en momspligtig transaktion, jf. momslovens § 4.

Denne forståelse støttes af lovbemærkningerne i lovudkastet.

Det fremgår nemlig af lovbemærkninger (side 14, sidste afsnit), at der ikke er tale om en momspligtig person, hvis en rettighedshaver *"ikke har mulighed for at give tilladelse til eller nægte fremvisninger af værker, men alene har en kontraktbaseret ret til yderligere vederlag."*

Endvidere fremgår det af lovbemærkningerne, at følgerets- og blankbåndsvederlag, jf. ophavsretslovens § 38 og § 39-46a ikke anses for vederlag i momslovens forstand.

Når lovbemærkningerne sammenholdes med ordlyden af lovforslaget/lovbemærkningerne og de særlige forhold, som gør sig gældende for Gramex, er det Gramex' samlede vurdering, at rettighedshaverne i relation til Gramex *ikke* er en momspligtig person med den virkning, at de vederlag, der udbetales af Gramex til rettighedshaverne for brug af udgivet musik, jf. § 68, stk. 1 i lov om ophavsret, ikke skal tillægges moms.

Det er helt afgørende for Gramex, at der bringes klarhed herom i lovbemærkningerne.

Hvis Skatteministeriet er enig med Gramex i ovennævnte, skal der ses bort fra nedenstående bemærkninger i relation til rettighedsbetalingen fra Gramex til rettighedshaveren, men høringssvaret vil stadig være relevant i forhold til Gramex' vederlagsopkrævning hos musikbrugerne, som vil være en momspligtig ydelse, hvis lovforslaget vedtages.

De administrative og økonomiske konsekvenser for Gramex, staten og rettighedshaverne

Udbetalingen af rettighedsvederlag fra Gramex og øvrige kollektive forvaltningsorganisationer sker på forskellige tidspunkter og efter skiftende intervaller, og det er langt fra forudsigeligt for den enkelte rettighedshaver, hvor meget man vil modtage i rettighedsbetaling fra de kollektive forvaltningsorganisationer. Dertil kommer at størrelsen af rettighedsvederlag kan svinge meget fra år til år alt efter hvor mange indspilninger man medvirker på, og hvor meget disse/denne afspilning bliver afspillet i f.eks. radio og tv.

Der er 3 hovedtilfælde i praksis, hvor beløbsgrænsen på kr. 50.000 kommer i spil:

1. Den enkelte udbetaling fra Gramex til rettighedshaveren overstiger beløbsgrænsen på DKK 50.000 = momspligtig ydelse
2. Udbetalingen fra Gramex er på fx kr. 15.000 og lagt sammen med øvrige momspligtige indtægtskilder fra andre kollektive forvaltningsorganisationer er den samlede rettighedsudbetaling på fx kr. 55.000 = momspligt indtræder
3. Rettighedshaveren modtager en udbetaling fra Gramex på fx kr. 5.000 og senere på året en ny udbetaling og lagt sammen med øvrige momspligtige indtægtskilder er den samlede rettighedsudbetaling på fx DKK 35.000 = ikke momspligtig

Det bemærkes, at den gennemsnitlige udbetaling fra Gramex er mindre end kr. 5.000. Dertil kommer, at rettighedshaverne ofte vil modtage royalty fra mere end én kilde, jf. bemærkninger om kludetæppeøkonomien (side 3).

Det er særligt i eksempel nr. 2 og 3, at lovforslaget vil give anledning til uklarheder og administrative og økonomiske byrder. Årsagen er, at den enkelte rettighedshaver ikke kender til størrelsen af de enkelte udbetalinger eller den samlede årlige udbetaling for forvaltningsorganisationerne. Tilsvarende gælder for forvaltningsorganisationerne, som ikke kender til størrelsen af de betalinger, som den enkelte rettighedshaver har modtaget fra de øvrige forvaltningsorganisationer, ligesom Gramex ingen viden har om, hvorvidt den enkelte rettighedshaver har ladet sig momsregistrere.

Kompleksiteten øges, når ovennævnte udfordringer kombineres med, at Gramex foretager tusindvis af udbetalinger på samme tid til rettighedshaverne som en "passiv modtager" af rettighedsbetaling. Og ofte sker der flere udbetalinger på samme år til samme rettighedshaver. Dertil kommer at der kan være store

udsving fra år til år alt efter hvilke indspilninger, som den udøvende kunstner medvirker på og i hvilket omfang disse bliver afspillet.

I dag udbetales rettighedsvederlaget som B-indkomst, som indberettes af Gramex til Skattestyrelsen. Hvis lovforslaget vedtages, vil pligten til at indberette og afregne moms samt udarbejde momsregnskab blive pålagt den enkelte rettighedshaver, ligesom Gramex fremover enten skal fremsende et afregningsbilag, eller kunstneren skal fremsende en faktura på det beløb, som Gramex agter at udbetale til vedkommende. Det vil ikke kun påvirke de mange tusinder, som er medlem af Gramex, men også de tusindvis af rettighedshavere, som er medlem af de øvrige kollektive forvaltningsorganisationer. Samlet set vil det medføre en risiko for manglende eller mangelfuld afregning af moms hos den udøvende kunstner og dermed et provenutab for staten, omkostninger til inddrivelse af skyldig moms, øget omkostninger hos Skattestyrelsen til at sikre overholdelsen af lovgivningen og vejledning af de rettighedshavere, som vil blive berørt, og endelig øgede omkostninger (tid og penge) hos den enkelte rettighedshaver/arvingerne og forvaltningsorganisationerne til at sikre overholdelsen af momslovgivningen.

Det konkluderes i lovbemærkninger, at indførelsen af momspligt reelt ikke vil have negative økonomiske konsekvenser for erhvervslivet herunder hele rettighedsøkonomien. Gramex har i dette høringssvar berørt nogle af de mange økonomiske konsekvenser, som lovforslaget vil have for hele rettighedsøkonomien. Gramex er bekymret for, om lovforslaget kan betyde en mindre efterspørgsel efter rettighedsbeskyttet indhold, og dette bør analyseres nærmere, inden der indføres momspligt.

Endvidere konkluderes det i lovbemærkninger, at lovforslaget ikke vil have administrative konsekvenser for borgerne (herunder kunstnere). Det er uklart, hvordan Skatteministeriet er kommet frem til denne konklusion. Indførelsen af momspligt på licenser vil nemlig berøre tusinder af rettighedshavere - i særdeleshed hvis man kigger over en 5-årig periode. Rettighedshavere skal, hvis lovforslaget bliver vedtaget, udarbejde momsregnskab, indberette moms, afholde ekstraudgift til revisor og foretage opdeling af betalinger (fordelt på betaling for licenser (momspligtigt) og udført arbejde (ikke momspligtigt))

Der er med andre ord behov for at belyse lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser yderligere. De økonomiske konsekvenser for brugerne af udgivet musik

Skatteministeriet skriver på side 40, at "*som udgangspunkt forventes lovforslaget ikke at berøre momspligtige virksomheder og kunstnere.*" Endvidere skriver Skatteministeriet på side 14, at "*En pålæggelse af moms vil dog blandt andet belaste virksomheder, foreninger, samt private forbrugere, der ikke kan fratække deres købsmoms.*"

Indførelsen af momspligt på rettighedsbetalinger betyder, at musikbrugerne/musikkunder, som ikke kan afløfte momsen, vil opleve en prisforhøjelse på deres betaling til Koda/Gramex på 25 %. Det kan i sin yderste konsekvens betyde en mindre efterspørgsel på brug af musikrettigheder, og dermed vil danske og udenlandske udøvende kunstnere og pladeselskaber gå glip af rettighedsindtægter.

Lovforslaget forholder sig ikke eksplicit til de økonomiske konsekvenser, som lovforslaget må forventes at få for ikke-kommerciel radio. Den primære indtægt for ikke-kommerciel radio er statstilskud, og betalingen til Koda/Gramex for brug af udgivet musik udgør en væsentlig del af radioernes udgifter. Indførelsen af en momspligt på betalingen til Gramex vil derfor påvirke disse radioer, som for de flestes vedkommende ikke kan fratække købsmomsen, eller ikke kan vælte udgiften til moms over på lytterne. Spørgsmålet er om statstilskuddet blive forøget, så pålæggelsen af moms vil være neutral for de ikke-kommercielle radioer. Hvis ikke dette sker, så må det forventes, at de ikke-kommercielle radioer skal gennemføre besparelser, og i værste fald spille mindre musik.

Dertil kommer de øvrige brancher og aktiviteter, som i dag er fritaget for moms, jf. momslovens § 13, herunder kulturelle aktiviteter, og læge- og hospitalsbehandling og anden egentlig sundhedspleje, som i dag for manges vedkommende har en aftale med Koda/Gramex om brug af udgivet musik i deres lokaler/områder. Disse og andre brancher vil opleve en merudgift til klarering af musikrettigheder, som de enten må vælte over på forbrugeren, finde ved besparelser eller ved at anvende mindre (eller slet ingen) udgivet musik.

Ikrafttræden

Lovforslaget forholder sig ikke eksplicit til den aftalepraksis, som gælder på området for licensering af musikrettigheder, og de udfordringer, som det vil give anledning til i overgangsperioden.

I praksis er der tale om løbende aftaleforhold, indgået for en længere årrække, eller indtil de opsiges med et aftalt varsel. Faktureringen sker enten for et år ad gangen eller med et hyppigere betalingsinterval (halvårligt, kvartals- eller månedsvis).

Skatteministeriet opfordres til at afklare, hvordan en evt. ikrafttrædelse vil påvirke de aftaleforhold, som er indgået før lovens ikrafttræden, og som fortsat vil være i kraft efter lovens ikrafttræden, og hvilken betydning det vil have for momspligtens indtræden, om der er faktureret forud eller bagud for en periode, som ligger henholdsvis efter eller før lovens ikrafttræden.

Som nævnt ovenfor opfordrer Gramex til, at Skatteministeren bemyndiges til at fastsætte datoen for lovens ikrafttræden, dog tidligst til den 1. januar 2023. Udover at der er en række it-systemer, som skal indkøbes/implementeres, er der en række administrative processer hos forvaltningsorganisationerne og rettighedshaverne, som skal på plads, ligesom at brugerne af musikrettighederne skal have tid til at indregne de øgede omkostninger til licensering af musikrettigheder i deres budgetter med videre.

Afsluttende bemærkninger

Gramex er bekendt med indholdet af og kan støtte op om høringssvarene fra Dansk Musiker Forbund, Dansk Artist Forbund, IFPI, Koda, Dansk Erhverv, Samrådet for Ophavsret og Copydan Tekst & Node.

Gramex står til disposition, såfremt ministeriet skulle ønske yderligere oplysninger.

---ooo000ooo---

Med venlig hilsen

Anne Sophie Gersdorff Schrøder

CEO/Adm. Direktør